

Yardımcı Eczacılık Uygulamasının, Eczacılık Fakültesi Öğrencileri Perspektifinden GZFT Analizi ile Değerlendirilmesi: Odak Grup Çalışması*

Evaluating assistant pharmacist practice by SWOT analysis from the perspective of pharmacy faculty students: a focus group study

Miray Arslanⁱ, Nilay Tarhanⁱⁱ, Sevgi Şarⁱⁱⁱ

ⁱ Dr. Öğr. Üyesi. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Eczacılık İşletmeciliği A.D., <https://orcid.org/0000-0003-2786-4610>

ⁱⁱ Dr. Öğr. Üyesi. İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Eczacılık İşletmeciliği A.D., <https://orcid.org/0000-0002-3085-1178>

ⁱⁱⁱ Prof. Dr. Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Eczacılık İşletmeciliği A.D., <https://orcid.org/0000-0002-2816-9575>

ÖZ

Amaç: Bu çalışmada ülkemizde 6308 sayılı Kanun ile yürürlüğe giren ve oldukça tartışılan, eczacıların eczane açmadan önce bir yıl eczacı mesul müdürün yanında serbest eczanede ya da hastane eczanesinde çalışma zorunluluğu getiren yardımcı eczacılık uygulaması ele alınmıştır. Çalışmada eczacılık öğrencileri perspektifinden bu uygulama hakkındaki görüşler bilimsel olarak değerlendirilmiş olup güçlü ve zayıf yanlar, fırsat ve tehditler (GZFT) belirlenerek eczacılık hizmetlerinin daha verimli olmasına katkı sağlanması amaçlanmıştır.

Yöntem: Bu çalışma kapsamında Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eczacılık Fakültesi 5. Sınıfında okumakta olan öğrenciler ile bir odak grup görüşmesi yapılmıştır. Odak grup görüşmesine 11 öğrenci katılmış olup, görüşme yaklaşık bir saat sürmüştür. Görüşmede öğrencilere yarı yapılandırılmış sorular yöneltilerek öğrencilerin uygulama hakkındaki düşünceleri GZFT analizi çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Bulgular: Görüşme kayıtlarının çözümlenmesinin ardından öğrenci görüşleri doğrultusunda uygulamanın güçlü ve zayıf yönleri ile fırsat ve tehditleri belirlenmiştir. Odak grup görüşmesinden elde edilen veriler sonucunda uygulamanın güçlü yanının öğrencilere deneyim kazandırması olduğu tespit edilmiştir. En zayıf yanlarının ise uygulamaya katılan eczane sayılarındaki yetersizlik ve denetimlerdeki eksiklikler olarak belirlenmiştir.

Sonuç: Bu çalışmadan elde edilen sonuçların, gelecekte yardımcı eczacılık uygulaması ile ilgili yapılacak düzenlemeler için bir kaynak oluşturacağı düşünülmektedir

Anahtar Kelimeler: Eczacılık, GZFT analizi, Odak grup, Yardımcı eczacılık uygulaması

ABSTRACT

Objective: In this study, the assistant pharmacist practice has come into force with the Law no. 6308 and requires pharmacists to work in a community pharmacy or hospital pharmacy for one year near a pharmacist before opening a pharmacy was evaluated. In this study, opinions about this practice from the perspective of pharmacy students have been scientifically evaluated and strengths, weaknesses, opportunities, and threats (SWOT) have been determined to contribute to the efficiency of pharmaceutical services.

Method: Within the scope of this study, a focus group interview was conducted with the students in the 5th grade of Van Yüzüncü Yıl University Faculty of Pharmacy. 11 students participated in the focus group interview and it took nearly one hour. In the interview, semi-structured questions were asked to the students and their thoughts about the practice were evaluated by the SWOT analysis frame.

Results: Following the analysis of interview records, strengths and weaknesses, opportunities and threats of the practice were determined in line with the students' opinions. As a result of the data obtained from the focus group interview, it was found that the strength of the practice was providing experience to students. On the other hand, the weaknesses were identified as insufficiency in the number of pharmacies participating in the practice and deficiencies in audits.

Conclusion: It is thought that the results gathered from the study will create resource for future regulations about the assistant pharmacist practice.

Key words: Assistant pharmacist practice, Focus group, Pharmacy, SWOT analysis

* Lokman Hekim Dergisi, 2020; 10 (1): 70-76

DOI: 10.31020/mutfd.612203

e-ISSN: 1309-8004

Geliş Tarihi – Received: 28 Ağustos 2019; Kabul Tarihi - Accepted: 02 Aralık 2019

İletişim - Correspondence Author: Miray Arslan <eczmirayarslan@gmail.com>

GİRİŞ

Sağlık meslekleri arasında önemli bir yere sahip olan eczacılık ile ilgili ülkemizdeki ilk yasal düzenlemeler 1850'li yıllarda yapılmış olup¹, günümüze kadar eczacılık mevzuatında pek çok değişiklik yapılmıştır. Temel olarak mesleğin daha iyi yerlere gelmesi hedeflenerek yapılan değişiklikler zaman zaman çeşitli tartışmalara da konu olmuştur. Üzerinde çok konuşulan ve tartışılan yasal düzenlemelerden biri de 2012 yılında çıkarılan 6308 sayılı "Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanun ile Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"dur. Günümüzde bu kanunun bazı hükümleri birçok farklı platformda halen tartışılmaktadır.²⁻⁵ Söz konusu kanun ile serbest eczane açmak ya da buralarda mesul müdürlük yapmak isteyen eczacılara en az bir yıl mesul müdür eczacı yanında, serbest eczanede yardımcı eczacı olarak çalışma koşulu getirilmiştir. Ek olarak, hastane eczanelerinde bir yıl çalışan ya da serbest eczanede ikinci eczacı olarak çalışan eczacılar da bu şartı karşılamış sayılmaktadır. Kanun yürürlüğe girmeden mezun olmuş olan eczacılar ile 2012 yılında eczacılık fakültelerinde okuyan ya da bu fakülteleri kazanacak olanlar da geçici madde ile bu koşuldan muaf tutulmuştur. Bir başka deyişle bu maddenin 2013 ve sonrasında eczacılık fakültesinde eğitime başlayanlar için bağlayıcılığı bulunmaktadır.⁶

Bahsi geçen kanunda yardımcı eczacılara verilecek maaş hakkında da bilgiler yer almaktadır ve yardımcı eczacılara en az asgari ücretin bir buçuk katı kadar ücret verilmesi gerektiği belirtilmektedir. Bununla birlikte, 2014 tarihinde yayınlanan Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Yönetmeliğin 16. maddesinde yer alan düzenleme yıllık satış hasılatı ve reçete sayısı belli bir limitin üzerinde olan eczaneleri bu konuda kendilerine talep olması halinde yardımcı eczacı çalıştırmalarını zorunlu kılmaktadır.⁶

6308 sayılı kanunun yürürlüğe girmesiyle birlikte eczacılık mesleği ile ilgili pek çok platformda yardımcı eczacılık uygulaması çeşitli yönleriyle tartışılmasına rağmen, uygulamayı bilimsel açıdan ele alan bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu bağlamda, bu çalışmada yardımcı eczacılık uygulamasının gerek olumlu gerekse olumsuz yanları ele alınıp bir durum değerlendirmesi yapılarak alandaki bu boşluğun doldurulması amaçlanmıştır. Belirlenen amaç doğrultusunda özellikle stratejik planlama ve stratejik kararların alınması süreçlerinde sıklıkla kullanılan GZFT (güçlü yanlar-zayıf yanlar-fırsatlar-tehditler, SWOT) analizinden yararlanılmıştır. GZFT analizi kısaca içsel ve dışsal faktörlerin gerek olumlu gerekse olumsuz yönlerini ele alan, özellikle stratejik planların oluşturulmasında ya da stratejik kararların alınmasında oldukça etkili ve faydalı olan bir analiz sistemidir.^{7,8} Analizde yer alan güçlü yanlar, bir işletme ya da uygulamanın etkililiğini ve verimliliğini ortaya koyarken, zayıf yanlar geliştirilmesi gereken ya da gelişime açık noktaları ifade etmektedir. Fırsatlar, bir işletmenin ya da uygulamanın amacına ulaşmasına yardımcı olan koşullar olarak nitelendirilirken, tehditler amaca ulaşmaya engel olan ve dolayısıyla önlem alınması gereken durumları göstermektedir.^{9,10} Bir başka ifadeyle, güçlü yanlar ve zayıf yanlar iç unsurları, fırsatlar ve tehditler ise dış unsurları oluşturmaktadır.¹¹ GZFT analizinin en büyük avantajı hem mevcut durumun hem de gelecek durumun analiz edilmesidir.^{9,10}

Literatürde pek çok farklı alanda uygulamaların değerlendirilmesinde GZFT analizine başvurulduğu görülmektedir. Örneğin, Westerling ve ark.'nın serbest eczanelerde sunulan hizmetlerin bilgi teknolojilerinin kullanımıyla geliştirilmesi konusunda yaptıkları GZFT analizi sonucunda, bilgi teknolojilerinin sunduğu çözümler, mesleki beceriler ve meslekler arası işbirliği birer fırsat, eczacıların tutumu ve maliyetler ise birer tehdit olarak nitelendirilmiştir.¹² Farklı bir çalışmada ise Lambert ve ark., oral diyabet ilaçlarına yeni başlayan hastalarda eczacıların sağladıkları bilgilere yönelik olarak hastalarla iki odak grup görüşmesi yaparak elde edilen sonuçları GZFT analizi ile değerlendirmişler ve eczacıların en güçlü yanlarının uzmanlıkları olduğunu belirtmişlerdir.¹³

Bu çalışma ile yardımcı eczacılık uygulamasının taraflarından biri olan eczacılık fakültesi öğrencilerinin uygulama hakkındaki düşünceleri bilimsel olarak ortaya konularak GZFT analizi yardımıyla uygulamanın mevcut ve gelecek durumu ele alınmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Bu çalışma kapsamında Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eczacılık Fakültesi beşinci sınıfında okumakta olan öğrenciler ile bir odak grup görüşmesi yapılmıştır. Çalışmaya başlanılmadan önce Helsinki Deklerasyonu Prensipleri'ne uygun olarak Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Girişimsel Olmayan Etik Kurul'undan izin (2019/09-02 sayılı) alınmış olup, çalışmaya katılmış olan tüm öğrencilerden bilgilendirilmiş olur formu alınmıştır. Odak grup görüşmesi Tong ve ark. tarafından geliştirilmiş olan COREQ (COnsolidated criteria for REporting Qualitative research) Checklist doğrultusunda yürütülmüştür.¹⁴ Odak grup görüşmesi, odak grup görüşmeleri konusunda deneyimli olan doktora derecesine sahip sorumlu araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın örneklemini belirlemek için amaca yönelik örneklem yöntemi seçilmiş olup, çalışmaya "Eczacılık Mevzuatı" dersini almakta olan beşinci sınıf öğrencileri davet edilmiştir. Bu doğrultuda, gerçekleştirilen odak grup görüşmesine sekizi kadın üçü erkek olmak üzere 11 gönüllü öğrenci katılmış olup, görüşme yaklaşık bir saat sürmüştür. Görüşme gönüllülerin mahremiyetini koruyacak şekilde, fakülte toplantı salonunda ses kaydı alınarak yüz yüze yapılmıştır. Görüşmede, öğrencilere araştırmacılar tarafından hazırlanmış olan yarı yapılandırılmış görüşme protokolünde (Ek-1) yer alan sorular yöneltilerek öğrencilerin yardımcı eczacılık uygulaması hakkındaki düşünce ve görüşleri ele alınmıştır. Görüşme kayıtlarının sorumlu araştırmacı tarafından çözümlenmesinin ardından, tüm araştırmacıların katkısı ile öğrenci görüşleri GZFT analizi çerçevesinde değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Odak grup görüşmesinin çözümlenmesi sonucunda yardımcı eczacılık uygulamasının güçlü ve zayıf yönleri ile fırsat ve tehditleri olmak üzere GZFT analizinin de dört temel unsurunu oluşturan dört tema belirlenmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda öğrencilerin yardımcı eczacılık uygulamasının en güçlü yanını uygulamanın kendilerine deneyim kazandırması olarak gördükleri tespit edilmiştir. Yine öğrenciler bu uygulamanın en güçlü yanları ile ilgili şunları ifade etmişlerdir:

Öğrenci 1: Yardımcı eczacılık uygulaması ile eczanelerde sürekli bir eczacının olması sağlanabilir bu da eczanelerden sunulan hizmet kalitesini arttırabilir.

Öğrenci 7: ...ben de aynı şeyi düşünüyorum mesul müdür eczacı herhangi bir sebeple eczanede olamasa da eczanede bir diğer eczacı olacaktır...

Öğrenci 10: ...eczanede aynı anda birden fazla hastanın bulunduğu durumlarda hastalardan biriyle mesul müdür diğeriyle yardımcı eczacı ilgilenebilir. Böylelikle hasta ile kalfa değil eczacı ilgilenmiş olur...

Bu bağlamda yardımcı eczacılık uygulamasının güçlü yanlarını aşağıda verilen şekilde sıralamak mümkündür:

- Deneyim kazandırma
- Eczacı istihdamına geçici katkı
- Eczanelerde eczacı tarafından kesintisiz hizmet sunumu
- Hasta başına düşen eczacı sayısında artış

Öğrenciler bu uygulamanın en zayıf yanlarının ise yardımcı eczacılık yapabilecekleri eczane sayılarındaki yetersizlik ve denetimlerdeki eksiklikler olarak belirtmişlerdir. Bu konuda öğrencilerin görüşleri şu şekildedir:

Öğrenci 2: ...tamam yardımcı eczacılık yapalım deneyim kazanalım ama eczane bulamıyoruz. Eczacılar yardımcı eczacı almak istemiyorlar...

Öğrenci 4: ...bir eczacı ile görüştüm stajyer gibi çalışmayı ve maaş almamayı kabul edersen, sigortanı kendin yatırarak yapabilirsin diyor...

Öğrenci 7: ...eczacılar yardımcı eczacı çalıştırma zorunluluğu getirilse belki o zaman eczane bulabiliriz ama şu an çok zor...

Öğrenci 8: ...zorunluluk olsa da doğru düzgün denetim yapılmadığı için değişen bir şey olmayacak bence, belki kağıt üstünde yardımcı eczacılık yapmış olacağız ama eczaneye gidemeyeceğiz bile, boş yere bir yıl kaybetmiş olacağız sadece...

Öğrenci 1: Evet bir yıl çok uzun bir süre zaten eğitimimiz boyunca 6 ay staj yapıyoruz. Bizler de bir an önce mesleğimize başlamak istiyoruz, bu durum bizlerin motivasyonunu da çok düşürüyor.

Öğrenci 6: ...her geçen gün mezun sayısı artıyor, bu kadar mezunu yardımcı eczacı olarak çalıştıracak eczane bulmak neredeyse imkansız...

Öğrenciler ayrıca kavramsal olarak da yardımcı eczacı ve ikinci eczacı tanımlamalarının uygun olmadığını dile getirmektedir. Ayrıca, bu tanımlamanın, “aldığımız eğitim ya da yaptığımız stajlar yetersiz mi görünüyor ki tam değil de yardımcı eczacı olarak adlandırılıyor? (Öğrenci 3)” sorusuna neden olduğunu düşünen katılımcılar, aynı donanımla mezun oldukları halde ikinci eczacı ile yardımcı eczacı maaşları arasındaki farklılığın da adil olmadığını belirtmektedirler.

Bu doğrultuda, uygulamanın zayıf yanları aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

- Yetersiz denetimler
- Maaşlardaki tutarsızlık
- Eczane için ekstra gider oluşturması
- Sürenin uzunluğu
- Yanlış anlamaya açık tanımlamalar (yardımcı eczacı - ikinci eczacı; yardımcı-tam)
- Pozisyon tutarsızlığı (yardımcı eczacı-ikinci eczacı ve kalfalar arasında)
- Mezun sayısındaki artış
- Yardımcı eczacı çalıştırmak isteyen eczacı sayısının azlığı

Pek çok olumsuzluğuna rağmen öğrenciler bu uygulamanın kendileri için sektörde tanınma fırsatı getireceğini ayrıca eczanelerde de değişik hizmetler sunmaya imkan tanıyacağını düşünmektedirler.

Öğrenci 7: ...bu uygulamanın en büyük avantajı alanı tanıma ve alanda tanınma imkanımız olmasıdır. Depocularla, firmalarla iletişim kurmaya başlıyoruz...

Öğrenci 9: ...sadece depo, oda falan değil hastalarla da iyi ilişkiler kurabilirsek kendi eczanemizi açtığımızda hastalar bizi tercih edebilir...

Öğrenci 6: ...şöyle de bir durum var, bir eczanede iki eczacı olduğu zaman eczacılar bilişsel hizmetlere daha çok vakit ayırabilir. Fitofarmasi, homeopati, aromaterapi gibi farklı alanlarda hizmet sunmak için fırsat bulabilirler.

Öğrencilerin görüşleri doğrultusunda, yardımcı eczacılık uygulamasının fırsatları izleyen şekilde sıralanmıştır:

- Sektörde tanınma
- Hastalar tarafından tanınma
- Eczacılıkta farklı alanlara yönelebilme imkanı (sektörü tanıyarak)
- Muvazaa denetimi
- Eczanelerde farklı imkanların sunulabilmesi
- Eczane ortamına alışma

Son olarak öğrencilerden uygulamanın tehditlerini değerlendirmeleri istenmiş ve bu konuda öğrenciler şu şekilde görüşler bildirmiştir:

Öğrenci 6: ...en büyük sıkıntı artan eczacılık fakültesi sayısı...

Öğrenci 4: ...mezun sayısı arttığı için eczane sayısı yeterli olmuyor.

Öğrenci 8: ...bu durum muvazaaya engel olabileceği gibi muvazaaya da neden olabilir, eczanede yardımcı eczacı var diye yasal olmayan durumlar ortaya çıkabilir.

Öğrenci 11: eczanede yardımcı eczacının konumlandırılması da sıkıntı olabiliyor, kalfalarla problem yaşanabiliyor. Üzerimize baskı kurulabiliyor, mobbinge maruz kalabiliyoruz.

Elde edilen bu veriler ışığında yardımcı eczacılık uygulamasına ilişkin tehditler şu şekilde özetlenmiştir:

- Artan fakülte ve mezun sayısı
- Etik olmayan davranışlar (mobbing uygulama)
- Öğrenci psikolojisinin olumsuz etkilenmesi
- Eczane eczacılarında emeklilik yaşının olmayışı
- Denetim yetersizliği
- Eczane ortamındaki hiyerarşik sorunlar
- Muvazaaya yol açma

TARTIŞMA

Bu çalışma ile ülkemizde eczacılık alanında sıklıkla tartışma konusu haline gelen yardımcı eczacılık uygulaması ilk kez bilimsel olarak ele alınmıştır. Çalışmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda, öğrencilerin özellikle yardımcı eczacılık uygulamasında bazı eksikliklerin bulunduğu ve bunların çözümünde belirsizlikler olduğunu vurguladıkları görülmektedir. Yardımcı eczacılık uygulamasının en güçlü yanı yeni mezunlara kazandıracağı deneyim olarak tespit edilmiştir. Eczacılık fakültelerinin eğitim müfredatları incelendiğinde teorik eğitimin yanı sıra laboratuvar ve staj uygulamalarının önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Mar ve ark. tarafından da ifade edildiği gibi teorik eczacılık eğitimi, eczacılık uygulamaları hakkında temel bilgiler kazandırsa da eczacılık uygulamalarının tam olarak anlaşılmasında yetersiz kalmaktadır. Bu bağlamda, stajlar öğrencilerin mesleki gelişimlerinde çok büyük katkılar sunmaktadır.¹⁵ Yardımcı eczacılık uygulaması da öğrenciler tarafından bir nevi eğitim dönemlerindeki stajların devamı

olarak görülmektedir. Öğrenciler bu uygulamanın kendilerine deneyim kazandıracığında hem fikir olsalar da bir yıllık süreyi uzun bulmaktadırlar.

Uygulamanın sunacağı fırsatların aksine özellikle artan eczacılık fakültesi sayısı ve artan öğrenci kontenjanları öğrenciler tarafından bu uygulamayı tehdit eden en önemli unsurlar arasında görülmektedir. 6308 sayılı Kanunda yardımcı eczacı çalıştırılmasında eczane cirosu kriteri göz önüne alınmış olup bu kriteri karşılayan eczane sayısının yardımcı eczacılık yapmak isteyen eczacı sayısından az olması durumunda uygulamada sıkıntılar yaşanması kaçınılmaz olacaktır. Bu bağlamda eczanelere yardımcı eczacı çalıştırmalarına yönelik verilecek destekler önem arz etmektedir. Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) tarafından verilen “nitelikli eleman desteği” (ayrıntılı bilgi için: <https://www.kosgeb.gov.tr/site/tr/ulusaldestekler/destek kategorileri>) gibi desteklerin arttırılmasının ve eczacıların bu imkanlardan haberdar edilmesinin uygulamada yaşanan sorunları gidermeye yardımcı olacağı düşünülmektedir. Bazı eczacı odalarından, akademiden ve sektörden gerek sözlü gerekse yazılı basında yapılan açıklamalar ele alındığında,²⁻⁵ bu çalışmada elde edilen bulguların mevcut görüşlerle paralel olduğu görülmektedir. Bir uygulama ya da konuda tam anlamıyla başarıya ya da hedeflenen amaçlara ulaşabilmek için uygulama ya da konuya yönelik zayıflıkların özel olarak ele alınıp geliştirilmesi gerekmektedir.¹⁶ Bu bağlamda, bu çalışma, yardımcı eczacılık uygulaması ile ilgili gelecekte yapılacak düzenlemeler için bir kaynak niteliği taşımakta olup yardımcı eczacılığın öngörüldüğü gibi eczanelerde sunulan eczacılık hizmetlerinin daha iyi seviyelere gelmesine katkı sağlayabilmesi için gerek serbest eczacıların gerekse yardımcı eczacıların uygulama ile ilgili memnuniyetlerinin yüksek olması gerektiği düşünülmektedir.

BİLGİ

Makalenin yazarları arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKLAR

1. Karayaman M. Türkiye’de eczane sayılarının sınırlandırılmasına ilişkin düzenlemeler ve sonuçları. *Osmanlı Bilimi Araştırmaları* 2008;10(1):115-135.
2. Eczacılık Dekanlar Konseyi Toplantı Kararları. Erişim tarihi: 09.04.2019. Erişim yeri: <http://eczacilik.erezincan.edu.tr/wp-content/uploads/2018/03/Dekanlar-Konseji-2018-kararlar.pdf>.
3. Yardımcı Eczacılık Neden Kaldırılmalı? Eczacı İstihdamı ile İlgili Sorun Nasıl Çözülmeli? Erişim Tarihi:09.04.2019. Erişim yeri: <http://www.aeo.org.tr/DuyuruModulu/Duyurular/Details/41258?AspxAutoDetectCookieSupport=1>,
4. Yardımcı Eczacılık Uygulaması Kaldırılmalı! Erişim Tarihi: 09.04.2019. Erişim yeri: <https://www.winally.com/2018/11/yardimci-eczacilik-uygulamasi-kaldirilmali/>.
5. “Geleceğimizi 6197 Kere Düşünüyoruz” Çalıştayı Sonuç Bildirgesi, Ankara Eczacı Odası Gençlik Komisyonu, 10 Aralık 2017.
6. TC Resmi Gazete (2012) Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanun ile Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun., Kanun no: 6308. 17 Mayıs 2012. Sayı: 28309. Başbakanlık Basımevi. Ankara.
7. Pickton DW & Wright S. What's swot in strategic analysis? *Strat. Change* 1998; 7: 101-109.
8. Polat S, Çelik Ç, Okçu Y. School Administrators’ Perspectives on Teachers From Different Generations: SWOT Analysis. *SAGE Open* 2019;1-12. <https://doi.org/10.1177/2158244019861499>
9. Aktan ÇÇ. Değişim Çağında Yönetim, İstanbul: İstanbul Sanayi Odası Yayını, Sistem Yayıncılık, 2003.
10. Ağaoğlu E, Şimşek Y, Altınkurt Y. Endüstri meslek liselerinde stratejik planlama öncesi SWOT analizi uygulaması. *Eğitim ve Bilim* 2016;31(140):43-55.
11. Kördeve MK. Hastanelerde Stratejik Yönetim Swot Analizi: Özel Bir Hastane Uygulaması. *Sağlık Yönetimi Dergisi* 2018;2(1)67-78.
12. Westerling AM, Haikala, V, Airaksinen, M. The role of information technology in the development of community pharmacy services: visions and strategic views of international experts. *RSAP* 2011;7(4):430-437.
13. Lamberts EJ, Bouvy, ML, Van Hulten RP. The role of the community pharmacist in fulfilling information needs of patients starting oral antidiabetics. *RSAP* 2010;6(4):354-364.
14. Tong A, Sainsbury P, Craig J. Consolidated criteria for reporting qualitative research (COREQ): a 32-item checklist for interviews and focus groups. *Int J Qual Health Care* 2007;19(6):349-357.

15. Mar E, Barnett MJ, Tang T, Sasaki-Hill D, Kuperberg JR, Knapp K. Impact of previous pharmacy work experience on pharmacy school academic performance. American journal of pharmaceutical education 2010;74(3):42.
16. Bull JW, Jobstvogt N, Böhnke-Henrichs A, Mascarenhas A, Sitas N, Baulcomb C, Lambini CK, Rawlins M, Baral H, Zähringer J, Carter-Silk E, Balzan MV, Kenterm JO, Häyhä T, Petz K, Koss R. Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats: A SWOT analysis of the ecosystem services framework. Ecosystem Services 2016;17:99–111.

EK-1

YARDIMCI ECZACILIK UYGULAMASININ ECZACILIK FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİ PERSPEKTİFİNDEN GZFT ANALİZİ İLE DEĞERLENDİRİLMESİ: ODAK GRUP ÇALIŞMASI

Odak Grup Görüşmesi Araştırma Protokolü

Görüşmemize, bize eczacılık öğrencilerinin yardımcı eczacılık uygulaması hakkında düşüncelerinizin bilimsel olarak incelenmesi amacıyla hazırlanan bu görüşmeyi yapma imkânı sunduğunuz için teşekkür ederek başlamak istiyoruz. Görüşlerinizi bildirirken kendinizi rahat hissetmenizi ve gerçekten ne düşünüyor ve hissediyorsanız onu ifade etmenizi rica ediyoruz. Görüşme kayıt altına alınacaktır. Yani tüm görüşleriniz kaydedilecek ancak çalışma sonunda ya da başka bir yerde adınız veya kişisel bilgileriniz kesinlikle yer almayacaktır.

Teşekkür ederiz.

1) Sizce yardımcı eczacılık uygulamasının güçlü ve zayıf yanları nelerdir?

a.Yeni mezun eczacılar açısından yardımcı eczacılık uygulamasının avantajları/dezavantajları hakkında neler düşünüyorsunuz?

b.Serbest eczacılar açısından yardımcı eczacılık uygulamasının avantajları/dezavantajları hakkında neler düşünüyorsunuz?

2) Sizce yardımcı eczacılık uygulamasının fırsatları ve tehditleri nelerdir?

a.Yardımcı eczacılık uygulamasının eczanelerde sunulan hizmet kalitesini nasıl etkilediğini/etkileyeceğini düşünüyorsunuz?

3) Yardımcı eczacılık uygulaması hakkında söylemek istediğiniz başka bir şey var mı?

Katıldığınız için çok teşekkür ederiz.